

Dominika Montean-Pańków

Streszczenie

Rozprawa doktorska pt. „Narracja i narrator w filmie dokumentalnym” przedstawia zagadnienia dotyczące przejawów obecności narratora (lub też innych instancji narracyjnych), jego funkcji, działania oraz wpływu na treść i odbiór w filmie dokumentalnym na przykładzie pełnometrażowego dokumentu pt. „Głos”, reż. Dominika Montean-Pańków, 2022.

W rozprawie doktorskiej przedstawiam najważniejsze ustalenia z zakresu literaturoznawstwa i filmoznawstwa na temat instancji narracyjnych w literaturze i filmie. W części pierwszej, teoretycznej, cytuję czołowych narratologów m.in. strukturalistę Seymoura Chatmana, przedstawiciela szkoły chicagowskiej, literaturoznawcę Wayne C. Booth’a, francuskiego narratologa Gerarda Genette’a, holenderską narratolożkę Mieke Bal oraz amerykańskich filmoznawców Edwarda Branigana i Davida Bordwella i w oparciu o ich teorie zarysowuję typologię narratorów występujących w literaturze i w filmie, kreślę schemat relacji w dziele stosując model komunikacyjny: autor wpisany – narrator – odbiorca oraz przyglądam się innym instancjom narracyjnym: m. in. fokalizatorowi w filmie. Analizuję także przypadek narratora niewiarygodnego w filmie dokumentalnym oraz definiuję czym jest film dokumentalny w oparciu o najbardziej znane definicje filmoznawcze (m.in. Mirosława Przylipiaka, Billa Nicholasa).

W części drugiej analizuję pod względem narracji i obecności narratora film dokumentalny „Głos”. Dochodzę do wniosku, że w „Głosie” występuje typ narratora zwany kinematograficznym (bezosobowy, ekstradiegetyczny) oraz analizuję jego wpływ na przebieg i odbiór filmu. Znajduję także fokalizatorów (4 bohaterów „Głosu”) i kreślę różnicę między narratorem a fokalizatorem.

W zakończeniu podaję przykłady, dokąd obecnie zmierza film dokumentalny pod względem rozwoju narracji, coraz częściej kierując kamerę na inny podmiot niż człowieka (zwierzę: świnie, krowę lub zjawisko np. wiatr), choć i tak do człowieka w centrum zainteresowania nieustannie powraca.

Dominika Montean-Pańków

Abstract

“Narration and Narrator In Documentary Film”

My doctoral dissertation entitled "Narration and Narrator In Documentary Film" presents issues related to the manifestations of the narrator's presence (or other narrative instances), his function, actions and influence on the content and reception in a documentary film, using the example of the full-length documentary entitled "Głos" (2022) directed by Dominika Montean-Pańków. In the doctoral dissertation, I present the most important literary and film theories concerning the narrator and other narrative instances in literature and film.

In the first, theoretical part, I quote leading narratologists, including: structuralist Seymour Chatman, a representative of the Chicago School, literary scholar Wayne C. Booth, French narratologist Gerard Genette, Dutch narratologist Mieke Bal, and American film scholars Edward Branigan and David Bordwell. Based on their theories, I outline a typology of narrators in literature and film, analyze the relation between the implied author – narrator – recipient, using the communication model, and get a closer look at other narrative instances: for example the focalizer in film. I also analyze the case of an unreliable narrator in a documentary film and define what a documentary film using the most well-known definitions in film studies.

In the second part, I analyze the documentary film “The Voice” in terms of narration and the presence of the narrator. I conclude that “The Voice” features a type of narrator called the cinematographic (impersonal, extradiegetic) and analyze its influence on the course and reception of the film. I also find focalizers (4 characters from “The Voice”) and outline the difference between the narrator and the focalizer.

In conclusion, I provide examples of where documentary film is currently heading in terms of narrative development, directing the camera at a subject other than a human (a pig, a cow or the wind), only to come back to a human as the unaltering center of interest.